

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΚΑΠΝΙΖΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΜΗ

ΟΙ ιστορικοί μᾶς ἐδίδαξαν διὰ διαφόρων δημοσιευμάτων τὴν ἱστορίαν τοῦ φυτοῦ ἐκείνου, ὅπερ εἰς μὲν τοὺς καπνίζοντας γεννᾷ ἰδέας, — ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, — εἰς δὲ τοὺς ἐπιδιδύκοντας τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προὑπολογισμοῦ ὄνειρα μυθῶδων ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰσπράξεων· ἐννοεῖται βεβαίως, φίλε κύριε Σκόκε, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ καπνοῦ, ὅστις τὰ μὲν θυλάκια τῶν κυρίων πληροῖ ἀπὸ προμηθείας παντοειδεῖς, — μὴδὲ τῶν εὐφλέκτων ὑλῶν ἐξαιρουμένων, — εἰς δὲ τὴν ῥίνα τῶν κυρίων προκαλεῖ ἀηδίαν, ὁσάκις θελήσωσι νὰ πλησιάζωσι τὸ στόμα τῶν καπνιζόντων. . . . δι' οἷονδῆποτε λόγον.

Οἱ ἰατροὶ ὑπέδειξαν ἡμῖν πλέον ἢ ἅπασι τὰς εἰς τὴν ὑγίαν ὀλεθρίας τῆς νικοτιανῆς συνεπειάς, ἅς οὐδεὶς πλέον τολμᾷ ν' ἀρνηθῇ σπουδαίως. Πάντες οἱ ἔραστοι τοῦ σχηματίζειν τὰ λίαν εὐκόλως διαλυόμενα τοῦ καπνοῦ νέφη ὁμολογοῦσι μὲν διὰ χριστιανικῆς φιλαληθείας, ἣν ἤθελον ζηλεύσει καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου ὀρκιζόμενοι μόνον καὶ μόνον ἵνα ψευσθῶσιν, — ὀχυροῦνται ὅμως πρὸ τῆς ἀπολύτου ὁμῆθεν ἀδυναμίας νὰ κόψωσι τὸν καπνὸν μετ' εὐγλωττίας, οὐχὶ ὅμως λίαν πειστικῆς, ἥτις ἐν τούτοις ὑπηγόρευσε καὶ ὥραϊαν εὐφυιολογίαν εἰς τινὰ ψυχολόγον πρωθυπουργόν, θελήσαντα νὰ καθησυχάσῃ ὁλόκληρον τὴν φάλαγγα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἀνησυχούσης ἐν ἱερᾷ ἀγανακτῆσει χάριν τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος διὰ τὴν μείωσιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ δημοσίου ὡς ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρου «Ἡσυχάσατε, Κύριοι! — εἶπεν ὁ πρωθυπουργὸς ἐκεῖνος πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ ἔθνους, οἵτινες ἐφοβοῦντο, ὅτι πολλοὶ φορολογούμενοι διὰ μιᾶς ἤθελον κόψει τὸν καπνὸν — ὁ ἄνθρωπος εὐκόλως κόπτει πλεονεκτήματα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐλαττώματα.» Καὶ εἶχε δίκαιον! διότι δὲν εἶναι σπάνιον τὸ φαινόμε-

νον καὶ ἀσθενῶν ἔτι, κατασπαταλωμένων πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑγείας των, ἀλλὰ μὴ ἐχόντων τὴν θέλησιν νὰ παύσωσι δηλητηριάζοντες τὸ αἷμα των καὶ νὰ μολύνωσι τὴν ἀτμοσφαῖραν διὰ τοῦ καπνοῦ τοῦ βρωμεροῦ καὶ βλαβεροῦ φυτοῦ· διότι καὶ πολλοὶ ἄλλοι, στερούμενοι τῶν πρὸς τροφήν, προτιμῶσι πολλάκις καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου... τὸν καπνόν!

Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ γονεῖς δὲν παύουσι κακοσυνιστῶντες τὴν συνήθειαν τῶν μικρομεγάλων νεανίσκων, οἵτινες ἐκ πόθου τοῦ νὰ συγκαταριθμηθῶσι μεταξὺ τῶν ἡλικιωμένων, ἐκ νεαρωτάτης ἡλικίας πρὸς σκάνδαλον τῶν νεωτέρων καπνίζουσι μεθ' ὕφους μαχμουρ λῆ ὀθωμανοῦ τὸ σιγαρέτον των. Κόποι μάταιοι! Οἱ νεανίσκοι ἀρχίζουσι ἐκ συνηθείας καὶ καταλήγουσιν εἰς πάθος ὀλέθριον....

Οἱ Εἰσαγγελεῖς κατακεραυνοβολοῦσι διὰ ῥητορικῶν μύθρων τοὺς ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τῶν κατηγορουμένων καθημένους πυρπολητάς δασῶν ἢ οἰκιῶν ἐκ τοῦ ἀφελῶς ῥιφθέντος σιγάρου των. Οὐδεὶς συνετίζεται· ἴσως διότι κατὰ τὸ διάλειμμα τῆς διασκέψεως πράττουσι τοῦτ' αὐτὸ κατήγοροι, δικασταὶ καὶ δικηγόροι, ἐκθέτοντες εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὰ τὰ δικαστικά ἄρχεϊα.....

Ἡ πρόθεσις λοιπὸν ἡμῶν δὲν εἶναι νὰ σφετερισθῶμεν ἄλλων δικαιώματα· ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἀρμοδίους τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀμερικανικοῦ δώρου ὑπὸ ἱστορικὴν, ἱατρικὴν, ἠθικὴν, φορολογικὴν, ποινικὴν καὶ... ἐρωτικὴν ἔποψιν. Ἰσως, ἴσως μάλιστα πάντα ταῦτα ἐξητάσθησαν ἐν τῇ πρὸ μικροῦ συγκροτηθέντι ἐν Παρίσις περὶ καπνοῦ συνεδρίῳ, οὗτινος δὲν ἀνέγνωμεν ἔτι ἀτυχῶς τὰ πρακτικά. Ὁ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι μετριώτερος, ἀλλὰ καὶ «συνταγματικώτατος». Σκοποῦμεν νὰ ἐρωτήσωμεν τοὺς καπνίζοντας, ἐάν μᾶς ἐπιτρέπωσιν: «Ἐν τίνι δικαιώματι ἐνοχλοῦσι δεινῶς τοὺς πλησίον των διὰ τῆς ἀνθυγιεινῆς δυσωδίας τοῦ σιγαρέτου, τοῦ σιγάρου, τοῦ τσιμπουκίου ἢ τοῦ ναργιλέ των;»

Νομίζομεν, ὅτι δὲν εἴμεθα ἀναρμόδιοι, ὅπως ἀπευθύνωμεν τὴν τοιαύτην ἐρώτησιν: α) διότι δὲν καπνίζομεν· β) διότι ἔχομεν ἔλην τὴν πείραν τῶν καπνιζόντων, ἀφοῦ καὶ ἡμεῖς ἄλλοτε ὑπέπασαμεν εἰς τὸ ἐγκλημα τοῦ καπνίζειν, ἀλλ' ἐξηγνίσθημεν πρὸ δεκαετηρίδων δύο περίπου.

Πιθανὸν ἄλλα ἐπικαιρότερα θέματα νὰ προκαλῶσι μεῖζον ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου σας, ὥς τὸ περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς πρὸς... ἐξάλειψιν

τῆς ληστείας ἢ διὰ τὰς ἀναγνωστρίας σας τὸ περὶ καταργή-
σεως τῆς τουρνιγι, ἣτις παρεμόρφου τερατωδῶς ἐν τμήμα τοῦ
γυναικείου σώματος· ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι, παρακαλῶ, νὰ φρονῶ
ὅτι καὶ τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν δὲν στερεῖται ἐντελῶς ἐνδιαφέροντος
τινος, ἀφοῦ ἐν μέγα μέρος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ δὴ ἡ πλειο-
ψηφία αὐτῆς, συγκειμένη μάλιστα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ
ῥαίου φύλου, δεινῶς μαστίζεται ὑπὸ τοῦ ἀμειλίκτου τῶν κα-
πνιστῶν πολέμου. Εἶναι ἀληθές, ὅτι εἰς τὴν τελευταίαν στα-
τιστικὴν τὸ ἀρμίδιον τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν τμήμα
δὲν ἐσκέφθη νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπαρίθμησην τῶν ἐχόντων τὸ πά-
θος τοῦ καπνοῦ, ἵνα γνωρίζωμεν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μὴ κα-
πνιζόντων καὶ ἀναξιοπαθούντων· ἀλλ' οὐδεὶς δύναται σπευδαίως
ν' ἀμφισβητήσῃ, — εὐτυχῶς διὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, — ὅτι οἱ
δούλοι τῆς Α. Μ. τοῦ τυράννου καπνοῦ, ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφή-
λιον διασπαρέντες, ὑπερχοῦσιν εἰς παρενόγησιν πάντων καὶ
πασῶν. Ἐν συγκρίσει ὅμως πρὸς τὸν ὅλον πληθυσμὸν βεβαίως
εὐαριθμότεροι τυγχάνουσιν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρχέ τις καὶ ἐν ἔτει
1890 ὁ τολμῶν, ὡς ἄλλοτε ἐν συνόδῳ πατέρων ἀγίων, νὰ ὑπο-
στηρίξῃ πειστικῶς, ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι μὲν ζῶον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ
ἄνθρωπος, — τοῦθ' ὅπερ, ἡμεῖς τοῦλάχιστον, ἀποκρούομεν μετ'
ἀγανακτήσεως καὶ δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων ἡμῶν
εἰς αἰῶνα, καθ' ὃν ἡ γυνὴ ἔχει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς δίκῃς
ὑπηκόου, ἵνα μὴ εἴπωμεν δούλου, τὸν ἄνδρα.

Πιθανὸν εἰ ἄγαν φιλελεύθεροι, οἵτινες χόριν δημοκρατίας δὲν
δυσκολεύονται ἐνίοτε νὰ κολακεύωσι καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰς
οἰαδήποτε πάθῃ ὑποκειμένους, ν' ἀνακράξωσι λέγοντες, ὅτι ὁ
ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος ἀπεριορίστως, δυνάμενος ἐπομένως
καὶ ν' αὐτοκτονῇ, ὅταν τὸ ἀποφασίξῃ εἴτε διὰ μιᾶς εἴτε βαθμη-
δόν. . . . ἔστω! πρὸς ἀποφυγὴν μακρῶν συζητήσεων δεχόμεθα
τοῦτο· ἀλλ' ὑπενθυμίζομεν ὅτι ἐδίδασκεν ἡμῖν ὁ τοῦ Συνταγμα-
τικοῦ δικαίου καθηγητής: Πᾶν δικαίωμα, μᾶς ἔλεγεν, ἔχει καὶ
ἀντίστοιχον καθῆκον, πρὸς κανονικὴν δὲ καὶ εὐρυθμὸν λειτουρ-
γίαν παντὸς πολιτεύματος ὁ πολίτης ἔχει σφαῖραν δικαιωμάτων,
ἅτινα λήγουσιν ἐκεῖ ἐνθα ἄρχονται τὰ δικαιώματα τοῦ ἄλλου.

Ἐὰν οὐ μόνον οἱ πολῖται, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ κάτοικοι μιᾶς
πόλεως ἀδιακρίτως γένους, ἡλικίας καὶ ἐθνικότητος εἶναι ἴσοι
ἐνώπιον τῶν νόμων τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς καθαριότητος, νομί-
ζομεν, ὅτι οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα μὲ θυσίαν τῆς ὑγείας καὶ τῆς
εὐχαριστήσεως τῶν ἄλλων νὰ θεραπεύῃ τὰ πάθη καὶ τὰ ἐλατ-
τώματά του.

Ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀκούσωμεν, εἰ δυνατόν, τοὺς κυρίους κα-

πνιστάς, ποῦ ἄρά γε ἐρειδόμενοι εἰσάγουσιν ἐκ προμελέτης καὶ ἐσκεμμένως εἰς τοὺς ῥώθωνας, τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ ὦτα καὶ τὸ στόμα τῶν μὴ καπνίζόντων τὴν βρωμερὰν καὶ νοσηρὰν νικοτιανὴν των; Δὲν λυποῦνται τοῦλάχιστον τοὺς δημότας Ἀθηναίους, οἵτινες ἐκ τρυφερότητος δημαρχικῆς ἔχουσιν ἐπιτρέψει τὴν κατοχὴν ὅλων τῶν ἀσκεπῶν ὁπῶν τοῦ σώματός των εἰς τὸν κοινορτόν τῆς κλασικῆς γῆς τῶν Ἀθηνῶν;

Ἐν τίνι, ἐρωτῶμεν καὶ αὖθις, δικαίωματι οἱ κύριοι οὔτοι μολύνουσιν οὕτω ἐγωῖστικῶς τὸ μόνον πολῦτιμον παντός ἀνδρῶπου δῶρον, — τὸν καθαρὸν καὶ ὑγιεινὸν ἀέρα; Ὁ χασμώμενος χωρὶς νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα πρὸ τοῦ στόματος θεωρεῖται ἀγροῖκος. Ὁ τρώγων σκόροδα, — ἔστω καὶ κατὰ παραγγελίαν ἰατρικὴν, — συναναστρεφόμενος δὲ μετὰ τῶν μὴ τρωγόντων τοιαῦτα, καλεῖται χλευαστικῶς σ κ ο ρ δ ο φ ά γ ο ς βρωμερός. Ὁ διὰ φασουλῶν ἐν καιρῷ νηστειῶν πρὸς ἐξίλασμόν τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἐκτεθεὶς εἰς κοιλιακάς ἀνωμαλίας ὀφείλει ἀπαραιτήτως νὰ κλεισθῇ ἐρμητικῶς εἰς μέρος, ἔνθα καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς πορεύονται ἄνευ ὑπασπιστῶν καὶ διαγγελέων, ἄλλως θεωρεῖται ἀνάγωγος καὶ δικαίως. . . . Ἀλλὰ διατὶ ἄρά γε πάντες οὔτοι ὀφείλουσι νὰ λάδωσι τόσῃ προφυλακτικῇ μέτρῃ, ἵνα μὴ παρενοχλῶσι τοὺς λοιποὺς ἢ ὅπως μὴ καταταχθῶσι μετὰ τοῦ χαμᾶλη λαοῦ, ὡς αὐταρέσκως ἐδάπτισαν οἱ ψευδοαριστοκράται τῆς σήμερον τοὺς διὰ τῆς ἐργασίας των ἐργαζομένους, οἱ δὲ τὸν καθαρὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα μολύνοντες ἐπὶ βλάβῃ τῆς ὑγείας τῶν ἄλλων εἰς οὐδένα ὑποβάλλονται περιορισμόν;

Εὐρίσκεσθε ἐργαζόμενος ἐν τῷ γραφείῳ σας· εἰσέρχεται ἐν ἀξιοσέδαστον ποῦρον, — καὶ σημειώσατε ἐν παρενθέσει, ὅτι τὸ ποῦρον δὲν καπνίζει ὁ χαμᾶλης λαός, διότι εἶναι ἀκρίβον, — σὰς πληροὶ τὰ δωμάτιον μὲ τὴν εὐωδίαν του καὶ τοὺς τάπητάς σας μὲ τὴν λευκόχρουν καὶ σπινθηροδόλοῦσαν ἐκ κινδύνων πυρκαϊᾶς τέφραν, εἴτα δὲ ἀναχωρεῖ. Ἀνοίγετε τὰ παράθυρά σας, ἀλλ', ἐὰν εἶναι χειμῶν, κρυολογεῖτε. . . Εἰσέρχεσθε εἰς λεωφορεῖον, εἰς σιδηροδρομον, — οὐδόλως ὠφελούμενος ἐκ τοῦ εἰς πάσας τὰς γλώσσας γεγραμμένου «ἀπαγορεύεται τὸ καπνίζειν», — εἰς καφεῖον, εἰς λέσχην, εἰς ξενοδοχεῖον, εἰς θέατρον, εἰς δωμάτιον διασκέψεων, εἰς αἴθουσαν δικαστηρίου. . . ἑλληνικοῦ. Πανταχοῦ πολιορκεῖσθε ἀπὸ σιγάρα καὶ σιγαρέτα πάσης ὀλκῆς καὶ μεγέθους, πνίγεσθε καὶ δὲν δύνασθε νὰ καταγγείλητε τοὺς παρενοχλοῦντας ὑμᾶς εἰς τὸν κύριον πάρεδρον ἢ εἰς τὸν ἀστυνόμον, ἢ εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ἢ εἰς τὸν ὑπουργόν, ἢ εἰς τὴν Βουλὴν· διότι, ἐὰν, ὡς συνήθως συμβαίνει,

καπνίζουσι πάντες οὔτοι, θέλουσι λύσει τὸ ζήτημα μεροληπτικῶς, μυκτηρίζοντες ὑμᾶς. Γώρα δ' ἐννοῶ, διατί αἱ γυναῖκες παραπονοῦνται κατὰ τῶν νόμων, τῶν ἀφορώντων αὐτάς, πικρῶς ἐπαναλαμβάνουσαι: «Βέβαια κατεσκευάσατε σεῖς εἰ ἄνδρες τοὺς νόμους κατὰ τὰ συμφέροντά σας!» — Οὕτω λοιπὸν καὶ σεῖς ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἀδιάφορον, ἐξαρτᾶσθε ἀπὸ τὸ ἔλεος καὶ τὴν διακρίσιν τῶν καπνιστῶν, ἐὰν ἀμφισβητεῖτε τὰ θέλγητρα τοῦ καπνοῦ. Ἀλλὰ τοῦτο μοι φαίνεται ἄδικον, ἀδικαιολόγητον καὶ δὴ ἄτοπον. Οὐδαμοῦ δυνάμενος νὰ παραπονεθῶ, φίλε μου κύριε Σκόκε, διὰ τὴν προσγιγνομένην ταύτην ἀδικίαν, καταφεύγω εἰς τὸ Ἡμερολόγιόν σας καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ δικαίωματος τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν περὶ ἰσότητος πάντων, νομίζω ὅτι διερμηνεύω τὸ φρόνημα ὅλων τῶν μὴ καπνιζόντων καὶ ἰδίως τῶν μὴ καπνιζουσῶν, ἀβρῶν καὶ μὴ, Κυριῶν, παρακαλῶν, ὅπως ὑποδειχθῶσιν, εἰ δυνατόν, ταῦτα ἐν εἴδει ἀξιομάτων:

α) Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ καπνίζειν τὰς εἴκοσι τέσσαρας ὥρας τοῦ ἡμερονοκτίου, ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον νὰ μὴ ἐνοχλῶσι τοὺς μὴ καπνίζοντας, οὐδὲ ν' ἀπειλῶσι τὴν υἱείαν αὐτῶν.

β) Οἱ μὴ καπνίζοντες ἔχουσι τὸ καθῆκον νὰ μὴ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν καπνιζόντων, οἵτινες ὑπερέβησαν τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἀλλὰ καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀναπνέωσι, τὸν πλησίον αὐτῶν τοῦλάχιστον ἀέρα, καθαρὸν, νὰ μὴ κινδυνεύωσι δ' ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν σιγάρων.

Ἐν Καλλιθέᾳ (Ἀθηνῶν) τῇ 31 Αὐγούστου 1889.

Γεώργιος Ν. Φιλάρετος

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΚΙΘΑΡΑΣ

Τὴν ὥρα ποῦ ἡ γεννήθηκες σ' ἐμοίραναν ἢ μοῖρες,
ἐπῆρες χάρες κι' ἐμμορφιαῖς, μόνον καρδιὰ δὲν πῆρες.

Μ' ἀρρώστησες κι' ἀπάντησα 'ς τὴν πόρτα σου τὸ χάρο
καὶ τοῦ εἶπα: σύρε ἀπ' ἐδῶ, ἐγὼ θὲ νὰ τὴν πάρω.

Τὰ μάτια τὴν καρδιὰ ρωτοῦν: καρδιὰ γιὰτ' ἔχεις λύπη;
—'ματάκια μου δὲν βλέπετε τὸ ταῖρι σας πῶς λείπει;

Πάρε μαχαῖρι, κτύπα με' μὰ ὅχι 'ς τὴν καρδιά μου,
γιὰτὶ ἐκεῖ μέσα βροίσκεσαι, θὰ πληγωθῇς κυρά μου.